

Frits van der Schrieck

Frederikus Nicolaas Franciscus (Frits) van der Schrieck werd op 16 april 1917 in Den Haag geboren. Hij was de zoon van Fré van der Schriefk. Zijn vader was beroepsofficier, rooms-katholiek en getrouwd met een protestants meisje. Frits had nog drie zussen.

Na enige verhuizingen vanwege de wisselende standplaatsen van zijn vader keerde het gezin in 1925 weer terug naar Den Haag waar Frits uiteindelijk in 1937 zijn eindexamen gymnasium aan het Aloysius College behaalde. Hij was in zijn middelbare schooltijd een enthousiast tennisser, zeiler en ook padvinder geworden.

Frits was zee voortrekker (loods) bij de katholieke Driekoningengroep in Scheveningen. Hij nam in 1938 samen met C.M. Jansen deel aan de Nationale Jamboree van IJsland in Thingvelir, ter ere van hun 25 jarig bestaan.

In 1937 schreef hij zich in als rechtenstudent in Leiden. Hij werd ook lid van het Leids Studenten Corps (LSC). Daar vormde hij de jaarclub De Muskietiers met onder andere Erik Hazelhoff, Chris Krediet, Emile den Tex en Paul Renardel. In 1939 maakte hij een reis naar de Verenigde Staten waar hij een congres bijwoonde van de internationale katholieke jongerenorganisatie Pax Romana. Tijdens dit congres verklaarde het Verenigd Koninkrijk Duitsland de oorlog.

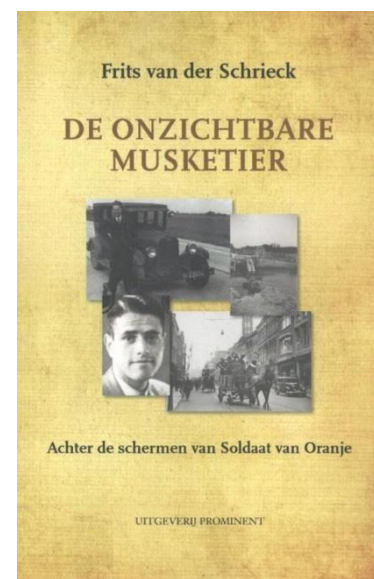
Op 18 februari 1940 werd zijn vader Fré benoemd tot reserve luitenant-kolonel en aangesteld als commandant van het 27ste Regiment Infanterie (R.I.) van het Vak Bakel van de Peeldivisie. Fré was sinds 1936 gepensioneerd beroepsmilitair, maar was in 1939 alsnog opgeroepen. Hij hield tijdens de mobilisatie en de oorlog een dagboek bij. Begin april 1941 schreef hij: *Deze week zijn diverse hoofden van de Padvinders en Verkenners gevangen genomen; van de R.K.en o.a. Mr Höppener, aalmoezenier Ramselaar en v.d. Lugt. Bij honderden voorstanders der Padvinderij huiszoeking, uniform in beslag genomen, enz. Behalve Padvinderij, ook alle andere internationale vereenigingen als Leger des Heils, enz. verboden. Van dit alles komt geen woord in de dagbladen.*

Frits van der Schrieck is nooit Engelandvaarder geworden; hij meende dat zijn ontbrekende nier zou verhinderen dat hij bij een gevechtseenheid zou worden ingedeeld. Hij meende daarom dat hij in Nederland bij het verzet van groter nut kon zijn. Door zijn activiteiten hebben inderdaad heel wat Engelandvaarders hun doel kunnen bereiken.

Aan het begin van de oorlog vertrok hij naar Frankrijk om een aantal brieven voor familieleden bij een tante in Parijs af te geven. De functie van postbezorger vermengde hij zo met die van verkenner. In Leiden werden ondertussen allerlei plannen om naar Engeland te gaan getoetst op hun praktische haalbaarheid; Frits was daar met zijn fietservaring naar Parijs een gewaardeerd raadgever. Op de fiets via Frankrijk naar Spanje en zo verder, of via de Noordzee, dat waren de meest besproken opties. De Noordzee-route was zeer aantrekkelijk vanwege de korte tijd die het zou nemen om in Engeland te komen, zeker nadat bekend werd dat het Karel Michielsen, Kees van Eendenburg en Fred Vas Nunes met de jol Bebek gelukt was om in juli 1940 al over te steken vanuit Noordwijk. Begin augustus was Frits van der Schrieck betrokken bij een poging van o.a. Erik Hazelhoff om met een bootje via de Noordzee over te steken. Deze poging mislukte omdat die al meteen water maakte door de veel te zware motor.

In diezelfde maand fietste Frits met twee anderen, de Leidse student Herman van Brero en de journalist John Zody, naar Antwerpen om de mogelijkheden van een ontsnappingslijn te verkennen. Frits raakte meer en meer betrokken bij pogingen om naar Engeland te vertrekken en kwam zo ook in contact met cadetten van de gesloten KMA die in Leiden gingen studeren. Daardoor nam ook het zuivere inlichtingenwerk toe en rolde hij steeds verder het verzet in: medewerking aan het vervaardigen van brandbommen, aan de aanslag in Haarlem op de SD-agent Ge Stelbrink, contacten met de O.D., assistentie aan geparachteerde agenten, hulp aan vele Engelandvaarders door adressen te verschaffen.

Maar ondertussen zat de Duitse SD niet stil. Arrestaties volgden, In de nacht van 6 op 7 juni 1942 was ook Frits van der Schrieck aan de beurt. De beruchte Haagse rechercheurs Poos en Slagter behoorden tot het arrestatieteam. Verhoren en een half jaar *Einzelhaft ohne Begünstigungen* volgden, met ook tijden van *Kalte Kost*, hetgeen betekende dat hij voor straf geen (warm) middageten kreeg. Dit zorgde er wel voor dat zijn conditie na dat half jaar in het Oranjehotel in Scheveningen behoorlijk achteruit gegaan was. Frits liet bij zijn verhoren niets belangrijks los, hij speelde de vermoorde onschuld, en ook zijn gevangenen kameraden vertelden niet veel over elkaar. Het leidde er toe dat Frits door de Duitsers beschouwd werd als een eenvoudige meeloper 'als schakel in een proces waarin hij niet zelf enigerlei hoofdrol speelde'. In december 1942 werden zo'n 100 man vanuit Scheveningen overgebracht naar kamp Haaren ter voorbereiding van het later geheten Tweede OD-proces. Ook Frits van der Schrieck hoorde hierbij en zijn kampnummer werd Ha-1343. De Polizeigefangnis Haaren bleek een veel plezieriger regiem te kennen dan het Oranjehotel in Scheveningen. Maar Frits bracht wel een groot gedeelte van de eerste maanden van 1943 in de ziekenboeg door. Met behulp van de gegijzelde gynaecoloog Steijns, die in Haaren en St Michielsgestel aangewezen was als arts voor de gegijzelden en de gevangenen, werd hij in die ziekenboeg opgenomen. Frits zei een abces te hebben onder zijn nier. Steijns had al laten weten dat hij geopereerd zou worden wanneer het proces zou beginnen. Daarvoor werd nu de machine in gang gezet. Zo'n operatie kon niet in het kampziekenhuisje plaatsvinden maar zou in het militair hospitaal in Den Bosch moeten plaatsvinden vanwege de gecompliceerdheid van de operatie. Zowel Steijns als de vader van Frits drongen daarop met klem aan bij de Duitse

autoriteiten en het Feldgericht in Amsterdam. De operatie werd uiteindelijk goedgekeurd en zou gaan plaatsvinden in het militaire hospitaal, een gedeelte van het Groot Ziekengasthuis in Den Bosch. Op 15 maart 1943 begon het grote proces tegen de OD-ers waar Frits derhalve niet bij aanwezig was. Hij was abgetrennt. Begin april volgde de operatie door een Duitse chirurg. Uiteindelijk werden 21 personen ter dood veroordeeld (tegen 28 personen was die doodstraf geeist). Frits werd tijdens zijn afwezigheid net als vele anderen waaronder Pim Boellaard veroordeeld tot Abtrennung NN bis zum Kriegsende. Hij keerde vanuit het ziekenhuis eind juni 1943 weer terug naar het ziekenzaaltje in Haaren. Hij had niet vanuit het ziekenhuis willen ontluchten omdat hij bang was dat hij daardoor de kansen van andere veroordeelden tot gratie zou schaden. In oktober 1943 werden de eerste Abgetrennten afgevoerd naar kamp Amersfoort en vandaar naar het Nacht und Nebel kamp Natzweiler. Frits was daar niet bij want hij had volgens de artsen geelzucht of een of andere besmettelijke ziekte. De ziekte geelzucht was gefingeerd, het gaf hem in ieder geval weer enig uitstel. Vanaf januari 1944 poogde de vader van Frits hem vrij te krijgen op grond van zijn slechte gezondheid. Met regelmaat stuurde hij een verzoekschrift in. In april 1944 op de verjaardag van de Fuhrer werd hij inderdaad vrijgelaten. Een vriend van hem, de arts Walter de Loos die voor het Rode Kruis werkte, had Frits en nog een aantal andere gijzelaars en gevangenen weten los te praten. Weer thuis zorgde hij eerst dat hij weer in een 'normale' conditie kwam; hij verbleef een maand in Voorburg in St Antoniusshove. Hij hield zich daarna gedeisd, hielp wel met het vervalsen van bonkaarten en persoonsbewijzen, en reisde naar Groningen waar hij vervolgens nog de laatste tentamens kon afleggen en zo zijn rechtenstudie kon afronden.

Voor al zijn verzetsactiviteiten, met name ook voor het zorgen van onderdak voor uit Engeland aangekomen agenten, ontving hij in 1953 uit handen van prins Bernhard het Kruis van Verdienste.

Frits van der Schrieck overleed op 20 november 1999.

Frits komt in de film 'Nicolaas', vertolkt door Lex van Delden, en in de musical 'Soldaat van Oranje' voor.

Meer informatie

[Frits van der Schrieck - Wikipedia](#)

[Frits van der Schrieck - Frits van der Schrieck](#)

[Artikelen - Frits van der Schrieck](#)

[2016-10-SCHAKEL.pdf \(museumserver.nl\)](#)

[Fredericus Nicolaas Franciscus van der Schrieck \(1917 - 1999\) - Genealogy \(geni.com\)](#)

[Goudland; tweewekelijks tijdschrift voor de katholieke welpen en verkenners van Nederland, jrg 4, 1937-1938, no. 21, 01-10-1938 » 01 okt 1938 - Pag. 12 | Delpher](#)

[Schriek BHIC](#)

[Archieven.nl - \(NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies\)](#)

[Oorlogsdagboek Fré van der Schrieck - Frits van der Schrieck](#)

Theo Korthals Altes, De onzichtbare Musketier. Het oorlogsrelaas van Frits van der Schrieck, 2016, Uitgeverij PROMINENT, ISBN: 978-94-92395-23-8

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.